

Sámsoni történetek (1.)

A fürgeteg

„Az pedig a jelen század elején történt, 1816. gyertyaszentelőkor, hogy 30 vasas német Orosházáról Sámsonba igyekezvén, a hó fergetegben utat tévesztett s az egész csapat lovastul együtt beleveszett a folyóba.” (Szeremlei Sámuel)

Nem tudjuk földadni a reményt, hogy tartunk valami felé. Az embert ilyenek alkották. Íme, ami fent van, alulról jön, ami lent van, felülről.

A hó egyenletes tempóban hull, a különbségek kiegyenlítődnek. A szél kegyetlenül fúj minden irányból. Nem tudom, mennyi ideje lehetünk úton, egy méternyire látok magam elé, a társam behavazott zubbonya imbolyog előttem valóságosan barnás foltként a mindenben uralkodó szürkés-piszkos fehérségben. Azt követem: a zubbonyt. Apró, mozgó sötét folt a végtelen útvesztőben. Követem önkéntelenül, tartva az ő iramát. Ha gyorsít, gyorsítok. Amikor lassít: lassítok én is. Nincs önálló akaratom, teszem, amit ő. Régóta nem beszélünk. Több óra is eltelhetett az utolsó szó óta, mely erőtlenségre sikerült és bizonytalanra, akár jelenlegi létünk. Adott körülmények között minden szó értelmetlen erőfeszítés. A monoton, éles zaj sükké tette fületem, nem bízhatok többé benne. Oly dolgokat hallok, melyek minden bizomnyal testem belsejében zajlanak.

Időnként, a legváratlanabb irányokból hatalmas szellőkések taszítanak rajtunk. Elveszíteném az egyensúlyomat, ha nem támaszkodnék bele gyakorlottan egy-egy ilyen lökésbe. Ennek ellenére már többször elestem, de ilyenkor, önmagam előtt is meglepő módon, gyorsan talpra szökkenem. A mellkasom minden lépésnél súlyos kőként igyekszik lerántani a földre. Ha nem feszíteném lábizmaidat, és nem adnék nyomatékot lépteimnek, miáltal meneteléseim meglehetősen ugrálnak, tántorgónak hat, talán össze is rognék. A torkom ég. Kezem és arcom nem érzem. Sálam, amit utunk elején az arcomba húztam, keményre fagyott. Minden lélegzetvételnél a tüdőmbe legalább annyi hó kerül, mint amennyi levegő. Ég bennem valami, amitől szinte melegem lesz. Ez a tűz aztán kivetül a hóra, és vörös, narancssárga foltként hol közelebb, hol távolabb, táncolni kezd. A szemeim kápráznak a szúrós hóesésben. Könnyeim vékony jégrétegeket mázolnak arcomra, amelyek visszatükrözik a táncoló, színpompás jelenéseket. Érzem is az arcom jegén csúszkáló forró délibábokat. Az eget és a földet lehetetlen megkülönböztetni, összecsisztak a határok a piszkos-szürke kavardásban. Gondolataim szivárványként villannak, és azon igyekeznek, hogy eltereljék elmémet.

Képek ötlenek fel bennem. Vizeskancsóból kiömlő vízszugár, amint szétfröccsen a mosdótálban, majd szabályos, körkörös hullámokat vet, míg én a tál fölé hajolva állok... Idegen férfi lépked felém, szorosán a fal mentén, ajkai szavakat formálnak, mond valamit, fontos közlendője van, a tekintete eltökélt, ám hangot nem hallok... Csak az őrző szél távol és közel. Selymes, barna hajzuhatag a lepedőn... Ezüstkanál nyelén megcsillanó lámpafény... Vendéglő füstös mennyezete... Igyekeznek néhány képet megragadni, de valamilyen ismeretlen, nyugtalan erő lök tovább, és tovább. Lőgyakorlat a kaszárnyában... Farakások között kergetőző ifjak a ködtől gomolygó erdőben... Tó partján fekszem vizesen, meztelenül a langyos pázsiton, az égen világító felhők táncolnak...

Órákkal ezelőtt, vagy talán napokkal ezelőtt indultunk? Közben mintha besötétedett volna, vagy lehet, hogy az eszméletemet veszítettem el... Azt hiszem, élek, annak ellenére, hogy semmit sem érzek. Hiába marok a testembe, hiába karmolok végig érzéketlenre fagyott arcomon. Nem érzem a szakállamról leváló, körmöm alá szoruló jégdarabok feszítését sem. Vadászat... Szűrt fényben feszülő kötélén száradó ingek... Állati tetemek gyűlnek egy hatalmas gödörben, ami lassan minden oldalról megtelik folyadékkal, nedvekkkel. Egyenletesen, bugyogva süllyednek alá a testek... Egy íny nélküli vicsorgó fogsor még utoljára föltűnik, mielőtt cuppogva alámerülne...

Nagyon, nagyon régóta menetelünk. Bár, ha végiggondolom, nem lehetett közben éjszaka. Félúton járhattunk a célunkhoz vezető úton, amikor a lovakról le kellett szállni, mert vihar támadt. Minél gyorsabban el kell jutnunk a legközelebbi lakott helyre, ott meleg ruhát váltani, a lovakat fedél alá vinni. Egy kétségbeesetten vergődő százlábú... Száraz fűrészporszag... egy létra, melynek vége a végtelenbe veszik... Híd, rajta himbálódzó emberi testek... A város legfeljebb tíz kilométer lehet, vagy talán csak egy. Valójában régen oda kellett volna érnünk, sokadjára tesszük meg az utat. A lovak és az emberek is jól ismerik a járást, de a szélben és a hóban nyilván irányt tévesztettünk. Lehet, hogy egy helyben menetelünk, körbe-körbe járva. Vagy elhaladtunk a város mellett úgy, hogy észre sem vettük? A legelső tudja az irányt, neki muszáj. Konvojban haladunk utána. A sereg egyetlen, hatalmas élőlény. Az első tudja, azért megy ő elől. Tovább. Mintha egyre kevesebben lennének, bár nehéz a viharban bármit fölbecsülni. Tény, hogy most csönd van, mély csönd, amilyen eddig sosem kísérte lovas századunk vonulását. Csak a szél süvít, azt meg belül, az agyamban hallom. Egy-egy horkantás, köhögés, amiről nem tudom megállapítani, hogy kívülről jön-e vagy csak képzeletem vetíti a külvilágba. Síri csönd, csak a szél, és aztán megint csönd.

A kezdetet jobban szeretjük, mint a véget. Talán a vihar kezdete óta egy helyben jártunk, és ugyanazt a havat tapostuk újra és újra keményre, ropogósra. Egy árokparton alvó részeg ember kifordult nyakkal, szétvetett karokkal... Az egyetlen támpont a semmiben: a szemeim előtt imbolygó barnás-fehér zubbony egyszer csak eltűnik. Mintha szakadékba zuhant volna. Körtáncot járó férfiak, verejtékező vállak, egymást ölelő karok... Egy szélmalom lassan forgó lapátokkal... Az előbb még előttem lépkedő kabát hiánya, az üresség elbizonytalanít. Magamra maradok. A magány elviselhetetlenebb mindennél. Tovább. Hallom a malom vitorláinak kattogva gyorsuló suhogását. Automatikusan teszem a következő lépést a feltételezett irányba, ahol a zubbonynak kellene most lennie. Gyertyaöntő...

Azután a zuhanás. Lehetetlen. Kicsúszik lábam alól a talaj. A karom fönnakad egy éles tárgyban, fölhasítja ruhámat és bőrömet. Valószínűleg ideig érzek fájdalmat. Egy pillangó a földön, szárnyát le-föl ingatja... Meleg folyadék ömlik hónom alá. A fehérség, a megállíthatatlanul zuhogó hó hirtelen eltűnik, helyette kásás, tolakodó, mindenhová befolyani akaró, jéghideg víz. Elképzелhetetlenül hideg. Hideg és sötét.

(2008.)